

**SIYASAL İLETİŞİMDE İDEOLOJİK SÖYLEM: 7 HAZİRAN 2015
GENEL SEÇİMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

**IDEOLOGICAL DISCOURSE ON POLITICAL
COMMUNICATION: A STUDY ON 7 JUNE 2015 GENERAL
ELECTION**

Bülent ÖZTÜRK¹

¹Gazi Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye.

Email: bulentozturk3@gmail.com

Öz

Siyasetçiler günümüzde medya aracılığı ile yaptıkları günlük konuşmaları, yazılı ve görsel basında yaptıkları tartışmaları aracılığı ile toplumlara yön vermektedirler. Bu sebeple içinde bulunduğumuz süreç siyasal iletişim süreci olarak nitelendirilmektedir. Bu makalede siyasal iletişimin medyada kullanımının ideoloji temelli olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Medyanın günlük programlarının, yazılarının veya haberlerinin incelenmesi sonucunda, bu unsurların sürekli olarak siyasi düşünceye hizmet ettiği dikkati çekmektedir. Bu makalede seçilen evren siyasal iletişim, ideoloji ve dil alanlarıdır. Bu bağlamda dil ve ideoloji ile ilgili literatür taranmış ve bu alanların ideolojik dil ile ilgisi örneklem olarak seçilen yazılı basından farklı ideolojik grupları temsil eden gazeteler incelenmiştir. Çalışma gazetelerde TBMM de grubu bulunan 4 farklı siyasi parti lideri ile aynı süreçte ülke genelinde toplu açılış/mitinglere katılan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yazılı medyadaki günlük konuşmalarından oluşmaktadır. Bu çalışmada veri toplama tekniği olarak nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a ve Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'na ilişkin Yeni Şafak dışındaki gazetelerin manşetlerinde genellikle AKP'ye ve Recep Tayyip Erdoğan'a karşı aleyhte ifadeler kullandıkları, manşetlerin olayın özetini verdikleri, manşet girişlerinin, başlangıç kısmında veya ayrı paragraflar biçiminde spotlar halinde verildiği, bu girişlerin ana metnin içinde yer alan önemli bilgileri içerdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Siyasal iletişim, siyaset, iletişim, ideoloji, medya, gazete.

Abstract

Today, the process is referred to as political communication, politicians, political campaigns can be directed through the media they make everyday conversations or up to about discussed topics on through written and discuss their visual media communities. This article is based ideology that tried to expose the use of the media of political communication. The median daily program, the results of the examination of writings or news, which attracts constant attention to these elements serve political thought. Selected universe of political communication in this article are the ideology and language. Literature and newspapers representing different ideological groups selected from the

written press as samples to do with ideological language related to the language and ideology of these areas have been examined in this context. Working in groups with four public opening of Parliament in newspapers across the country through the same process with the leaders of different political parties/ President Recep Tayyip Erdogan's governing rally consists of everyday conversations in the written media. In this study, data collection techniques as content analysis of qualitative research methods have been applied. Research results on the President Prime Minister Recep Tayyip Erdogan and the Justice and Development Party and Prime Minister Ahmed Davutoglu in the headlines of newspapers outside New Dawn for they often use the expressions against against Tayyip Erdogan, the AKP and Recep given a summary of the events of the headlines, headlines inputs, separate paragraphs in the preamble or in the form given in spot, which is located within the main text of this has been found to contain important information.

Keywords: Political communication, policy, communication, ideology, media, newspaper.

Giriş

Haber almak ve haber vermek bireylerin doğal ihtiyaçları arasındadır. Haber alışverişi insanların başlarından geçen olayları başka insanlara duyurmak isteğinden ortaya çıkmıştır. Basit manada, iki birey arasında meydana gelen direkt ve endirekt sözlü yapılan iletişim faaliyeti, haberin etki alanının genişlemesini yer ve zaman açısından kısıtlamaktadır. Bu kısıtlılık durumu basın yayın ile ilgili araçların toplum için kullanılmaya başlaması ile etkisini kaybetmiştir (İnuğur, 2002, s. 26).

Düşüncelerin ve bilgilerin çıkış kaynakları genellikle tek bir kaynaktır. Bu bilgi ve düşüncelerin geniş toplum kesimlerine yayılması matbaa icadı sayesinde olanaklı hale gelmiştir. 19. Yüzyılın yaşanan değişim hızı matbaa icadının etkisi ile oluşmuştur. Bilginin yayılma hızının günümüzde bu derece artması basın yayın araçlarında meydana gelen teknolojik yeniliktir (Özsoy, 1998, s.27).

Birbirlerine yer ve zaman açısından mesafesi bulunan insanların birbirleri ile iletişimlerini süratli bir biçimde ortaya koyan basın yayın araçları, keşiflerinin yapıldığı zamandan başlayarak sahibine belli bir biçimde güç sağlamış ve bu niteliği ile, insanların ve toplumun düşüncesel manada değişimlerine ve dönüşümlerine neden olmuştur. Hak sahipliğinde ve örgüt ile ilgili yapısında meydana gelen değişime paralel olarak yapmış olduğu etki de gelişmiş, belli düşünceler çevresinde insanları toplayabilme gücü daha fazla artış göstermiştir. Toplumlara yön verebilme gücünü aktarmış olduğu mesajlarla ve kullanmış olduğu dil ile gerçekleştiren basın yayın araçları, sahip oldukları bu güç sayesinde, belirli güç odakları ile bağlantılı hale gelmiştir. Bu güç odakları basının etkileme gücünü kendi lehlerine çevirmişlerdir. Bu sayede medyayı kendi düşüncelerini topluma yaymada etkili bir şekilde kullanmaya başlamışlardır. Basın yayın araçlarının en önemli kullanım alanlarından birisi de

güç odaklarının mesajlarının topluma iletirme araçları haline gelmiş olmalarıdır. Bunun yanında toplumun isteklerinin güç odaklarına iletilmesinde de etkin hale gelmiştir. Güç odakları tarafından toplumun siyasal ve ekonomik yönden etki altına alınması ve yönlendirilmesi basın yayın araçları ile yapılmaya başlanmıştır. İnsanın ve toplumun yönlendirilmesi kendi mantıksal güçlerinden çıkararak basın yayın araçlarına sahip olan güçlerin eline geçmiştir (İşliyen, 2010, s.3).

Makale 7 Haziran 2015 Genel Seçim sürecinde ideolojik dilin ne şekilde kullanıldığını ve bu dilin yazılı basındaki yansımalarını konu almaktadır. Bu makale ile bir bilinçaltı olgusu da olduğu varsayılan ideolojik söylemin hangi morfolojik ve sözdizimsel araçlarla dil içinde kodlandığı tespit edilmeye çalışılacaktır. Yapılacak bu çalışmada siyasal iletişim, ideoloji tanımlanacak ve yazılı basında ideolojinin dile etkisi ortaya konulacaktır.

Siyasal iletişim ile ilgili literatür incelendiğinde bu kapsamda yapılan çalışmalarda ideoloji boyutunun genellikle alt başlık olarak yada hiç çalışılmadığı dikkat çekmektedir. Siyasal iletişimin en önemli özelliği yönetenler ile yönetilenler arasında ideolojik boyutta bir iletişim kurma biçimi olmasıdır (Mardin, 1986, s.8). Bu çalışmada önemle üzerinde durulan konu siyasal iletişimin ideolojik dil boyutudur. Siyasal iletişimde ideolojik dil oldukça sık kullanılmaktadır. Bu açıdan çalışma gerçeğin yazılı basında uğradığı ideolojik çarpıtmaların açığa çıkarılması açısından büyük önem taşımaktadır.

İletişim

“İletişim” sözcüğünün kaynağı Latince “communication” sözcüğünden gelmektedir. Karşılıklı olarak buldukları çevrelerdeki nesne, olay ve olgularla ilgili değişiklikleri bildiren, bunlara ait bilgilerin aktarımını yapan, benzer olgu, nesne ve problemler karşısında aynı hayat tecrübelerinden ortaya çıkan, aynı hisleri buldurup bu duyguları karşılıklı olarak birbirlerine açıklayan bireylerin meydana getirdiği topluluk veya toplumsal hayat içerisinde meydana getirilen yargı, düşünce, tutum ve duygu bildirimini iletişim olarak ifade edilmektedir (Oskay, 2001, s. 9).

İletişim, iletinin kaynağından alıcıya aktarılmasıdır. Bu tanım genellikle yapılan iletişim tanımıdır ancak, bu tanım iletişimi tanımlamada yetersiz kalmaktadır. Dökmen’e göre, iletişim “bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir.” (Dökmen, 2002, s.19).

Duyguların dile gelmesinde her türlü etkinliktir. İnsanların sevdikleri ve diğer insanlarla paylaşım yaptıkları insan ile ilgili bir süreçtir. İnsan hayatında iletişim gereklidir. İnsanlar iletişim kurarak yaşadıkları çevrenin anlam kazanmasını sağlamaktadırlar. Günlük yaşamdaki problemlerin çözümü ve ihtiyaçların karşılanması iletişim ile gerçekleşmektedir. Erdoğan'a göre iletişimin; varolmak, haberleşmek, paylaşmak, etkilemek, yönlendirmek, eğlenmek ve mutlu olmak temel amaçlarıdır. Bu temel amaçlardan varolmak; iletişim ile insanların çevreleri ile iletişim yapmaları sayesinde yaşamlarına anlam kazandırmalarıdır. İnsanın çevresinde ve bütün dünyada meydana gelen olayları merak etmesi sonucu haberleşme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bireylerin kendi duygularını, düşüncelerini ve bilgilerini paylaşması iletişimi meydana getirmektedir. İnsanlar başka insanları etkilemek için iletişimi kullanmaktadırlar. Bu iletişim sayesinde baskın duruma geçerek diğer insanlara yön vermektedirler. İnsanlar yaşamlarında iletişim kurarak eğlenir ve mutlu olurlar (Erdoğan ve Alemdar, 2001, s.151). Günümüz insan yaşamında iyi ve etkin iletişimi kurabilmek hayatın bütün alanlarında önemli bir duruma gelmiştir. Bunun sebepleri çok fazladır. Ancak en önemli nedeni sanayileşmenin getirmiş olduğu teknolojik ve bilimsel gelişmeler ve artan insan nüfusu ile karmaşıklaşan insan hayatını gösterebiliriz.

Siyasal İletişim

Siyasal iletişimi tanımlamak ve çözümlenmek siyaset ve iletişim bilimlerinin ortaya koymuş olduğu ortak yaklaşımı ele almaktan geçmektedir. Siyasal iletişim, önceleri siyaset ve iletişim bilimlerinin arka sayfalarında dolaylı olarak anlatılmış ancak isminin henüz siyasal iletişim olarak anılmadığı bir platformda yer almıştır. İnsanlık tarihi kadar eski olan her iki bilimin de birbirini anlama çabası 20. yüzyıldan itibaren üzerinde konuşulan ve çalışılan yeni bir alan olarak siyasal iletişimi ortaya çıkarmıştır. Siyaset, toplumdaki iktidar olma eylemleri ya da bir fikir arkasında örgütlenme çabaları sayesinde toplumsal yaşamın bir parçası haline gelmiştir. İletişim ise insanoğlunun var olduğu günden bu yana hayatın içinde fark edilen ve fark edilemeyen kısımları ile hep var olmuştur (Özsoy, 2009, s. 2).

Günümüzde siyaset ya da politika sözcükleri konusunda değişik tanımlar yapılmaktadır. Bu iki sözcüğün iki türlü tanımı yapılabilir: Bunlardan birincisi; özellikle siyasi partiler ve büyük toplumsal örgütler açısından yapılan tanımdır. Bu tanıma göre politika, siyasi iktidarın ele geçirilmesine yönelik eylemlerin tümüdür. Siyasi partiler açısından bu anlamdaki siyasetin temel amacı, siyasi iktidarı ele geçirmek ya da en azından ona ortak olmaktır. İkincisi ise; bir

örgütün ya da bir örgüt üst yöneticisinin önemli konularda benimsediği tutum ya da genel yönelim, izlediği yol ve yöntemdir (Devran, 2004, s. 3).

İnsanlık tarihiyle başlayan iletişim, yüzyıllar boyu, yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar arasındaki iletişim ve etkileşim biçimleri toplumsal yaşamın önemli bir bölümünü meydana getirmektedir. Bugün insanların yüz yüze iletişim kurmalarının dışında dinleyici, okuyucu, izleyici olarak da iletişim ağının kapsamında oldukları görülmektedir. Bu nedenle iletişim, insan yaşamının ve sosyokültürel düzenin olmazsa olmaz bir koşulu olarak ifade edilmektedir (Öksüz ve Yıldız, 2004, s.12).

İletişim kavramının siyaset içinde kullanımı ile ortaya çıkan siyasal iletişim, sosyal olayların ve gerçeklerin genel olarak çok yönlü ve karmaşık bir nitelik taşıdıkları, bu nitelikleri dolayısı ile de tek yönlü yorum kalıplarına sığdırılmalarının zor olacağı değerlendirilmesi ile ortak kaderi paylaşmaktadır (Yavaşgel, 2004, s.6).

Siyasal iletişimin üç temel fonksiyonu yerine getirdiği varsayılmaktadır. Birincisi ortaya çıkan siyasal problemlerin tanımlanmasına yardımcı olmasıdır. Bu ilk fonksiyon, siyasetçiler ve medyanın en temel rolleri üstlendiği alandır. İkincisi, bu problemlerin siyasal tartışma ortamına girmesinde meşruiyet sağlama fonksiyonudur. Burada ise kamuoyu anketleri ile siyasetçiler önemli bir rol oynamaktadırlar. Sonuncusu ise artık tartışmalı olmaktan çıkan ve ortak bir görüş birliğine varılmış olan konuların gündemden düşürülmesidir. Bu sonuncu fonksiyon, ele aldığı ya da kapsama alanı dışına çıkardığı konularla kamusal gündemi belirleyen medya tarafından yerine getirilmektedir (Oktay, 2002, s. 8).

Siyasal iletişim olarak tanımlanan olgu yaşam pratiğinde aslında bir süreci anlatmaktadır. Siyasal iletişim, bir iletişim sürecidir. Direkt süreç vurgulanmak istendiğinde, siyasal iletişim yerine “siyasal iletişim süreci” ifadesinin kullanılması tercih edilmektedir (Okumuş, 2007, s.2).

Günümüz şartlarında, bir kanal olarak medyanın bulunmadığı bir siyasal ortamda demokratik bir siyasal sistemin işlemesi olanaklı değildir. Şöyle ki medya kullanılarak ulus kimliğinin benimsetilmesi, hukuk kurallarının benimsetilip yaygınlaştırılması ve yeni hukuki düzenleme gereksinimlerinin değerlendirilip yeni yasaların yürürlüğe sokulması, kamusal politikaların yaygınlaştırılması, siyasal aktörlerin toplum nezdinde meşrulaştırılması, siyasal konuşma ve etkinliklerin (toplantı, kongre, miting vs.) duyurulması, farklı çıkarlarla oluşan kamuoylarının iktidarın icraatlarını denetleyip haklarına sahip çıkması ve düşüncelerini seslendirmesi mümkün olmaktadır (Çavdar, 2007, s. 6).

Kökleri iki eski bilim dalına dayanan ancak uygulamada yeni diyebileceğimiz tarihsel bir sürece sahip olan siyasal iletişim, gerek pratikte uygulama alanları açısından, gerekse teorideki ilişki alanları açısından oldukça geniş bir ağa sahiptir. Özellikle iletişim biliminin kattığı değerler ve birçok bilimle iç içe olan yapısı siyasal iletişimin de çerçevesinin genişlemesini ve ilişkide olduğu alanların birden fazla olmasını sağlamıştır (Uztuğ, 2004, s. 3).

Dil

Dil sözlük anlamı olarak insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma lisanı” şeklinde tanımlanır (Türk Dil Kurumu, 2005, s.526). Dil ile ilgili tanımlamalara baktığımızda kabul gören genel kanı her şeyden önce insanlar için bir iletişim aracı olmasıdır.

Birey ile toplumun bağlantısını sağlayan, toplumun birey ile beraber bütün entelektüel çalışmalarını yapmasına olanak veren en önemli bir araçtır. Aksan bu konuya şu şekilde açıklama yapmaktadır: Dil bir kurumdur. İnsanların toplumdaki, toplumunda insandan ayrı olarak düşünülmemeyeceği bilim, sanat ve teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunmaktadır. İnsan yönünden durum incelendiğinde, insanın dünyadaki yeri ve değerinin belirlenmesidir. Dil, insanın insan gibi niteliklerinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bu durum konuşma yeteneğinden kaynaklanmaktadır. İnsanın duygu ve düşüncelerini açıklamasına, taleplerini bütün ayrıntıları ile açıklamasına, hayatı devam ettirmesine imkan sağlamaktadır (Aksan, 1998, s.439).

Dil temel olarak, insanların iletişim kurmalarında bir araç olduğundan insan hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Bütün sesli – sözlü ve yazılı mesajların aktarımının yapılabilmesi için dil kullanılmalıdır. Bıçakçı, dilin insanların iletişiminde en temel ve doğal gereklilik olduğunu ifade eder. Dil, insanın kemiksiz dil, ağız, boğaz, ciğer ve havayı maniple ederek anlam taşıyan sözlü semboller ortaya çıkarmasıdır. Bu semboller ses olarak ifade edilmektedir. Çeşitli doğal ve suni araçlar kullanılarak sesin üretimi yapılmaktadır. Ses insanlar arası iletişimin bir unsurudur. Ses iletişimde araç ve ileti özelliği sayesinde kodlama yapmaktadır. İnsanların konuştukları dillerde gelişmiş bir kodlama sistemidir. Dil harflerden ve sözcüklerden meydana gelmektedir. Sözcükler kavramların oluşmasını sağlamaktadır. Kavramlar sayesinde insanlar konuşmakta, düşünmekte ve yaşamaktadırlar. Kavramlara

yüklenen anlamlar her dilde farklılık göstermektedir. İnsanların anlaşmalarını sağlayan veya anlaşmazlıklarına yol açan bu kodlama sistemleridir (Bıçakçı, 2002, s.2).

İdeoloji

İlk kez 1796 yılında Destut de Tracy tarafından açıklanarak sistematize edilmiş olan ideoloji kavramı İde-o (bilgi) ve loji (bilim) Grek-Latin sözcüklerinin birleştirilmesi ile oluşmuştur. Kavram olarak 1789 Fransız İhtilali sonrasında kullanılmaya başlanmıştır. Çalışma alanı ideoloji olan bireyler ideolojist olarak tanımlanmaktadır. Ancak daha sonra Napolyon, rakip olarak gördüğü bir aydın grubunu ideolog olarak niteleyip karalamaya çalışınca ideoloji kelimesi olumsuz bir anlam kazanmış, laf ebeliği, boş söz anlamlarında kullanılır olmuştur (Aydın, 2011, s.203).

İdeoloji kavramının tek bir tanımı bulunmamaktadır. Michael Freeden, ideoloji kavramının yüzyılın başından bugüne kadar yapısı en karmaşık ve anlam olarak tartışmaya açık kavramlardan biri olduğunu belirtmiştir. Freeden'a göre, siyaset bilimciler, toplum bilimciler, kültürel antropologlar, psikologlar, tarihçiler ve felsefeciler (bunlara anlam bilimciler, gösterge bilimciler, kültürel yaklaşımlar vb eklenebilir) ideoloji kavramı konusunda tartışmak durumunda kalmışlardır (Ergül, 2005, s.68). İdeoloji kavramının çok anlamlı yapısı bulunması bu tartışmaların meydana gelmesine neden olmuştur.

İdeoloji kavramının tanımlaması çok kolay bir şekilde verilememektedir. Buna rağmen insanların günlük hayatlarında geniş bir kullanım alanı bulmuştur. Günlük kullanımında genellikle dışarıda bulunan bir konuma gönderme yapan ve bağlantılı olarak kullanıldığı durumu olumsuz hale getiren bir durumu işaret etmektedir. Genellikle duyduğumuz “bu yapılanlar ideolojik”, “ideolojik bunlar”, “ideolojik davranıyorlar” gibi yargılar; kullanılan şart ya da kişiler için suçlayıcı olduğu kadar dışlayıcı bir konumu dile getirmektedir. Bu durumda ideolojinin ne olduğunu ortaya koymanın kendisi de ideolojik bir konum olarak ortaya çıkacaktır. Ayrıca ideolojinin genellikle kültür, din ve mitoloji gibi sembolik anlam vermenin etkin olduğu alanlarla bağlantısının olması, görünür duruma gelmesini de engellemektedir. Bununla beraber, ideolojiyle ilgili her tür eleştirel incelemenin, mevcut egemenlik ilişkileriyle ilgili anlamlandırmalarla ilgisi olması kaçınılmazdır. John B. Thompson'a göre, ideolojiyi incelemek, anlamın “tahakküm ilişkileri”ni kurmaya ve muhafaza etmeye nasıl hizmet ettiğini incelemektir: “İdeoloji, genel olarak bakıldığında, gücün (iktidarın) hizmetinde olmak demeye gelir.” (Thompson, 2013, s.16).

İdeoloji klasik yaklaşımda, olaylara bağlı, bireylerin düşüncelerinin ve davranışlarının etkilendiği türlü odaklardan güç alan bir inanç sistemidir. Maddi ve maddi olmayan olaylarda ideolojinin etkilenmesine neden olmaktadır. Bu durum ideolojiye yön göstermekte olup, bazen de ideolojinin belirlenmesini sağlamaktadır. Klasik yaklaşımda diğer bir ideoloji tanımı siyasal bilim yönünden yapılmıştır. Buna göre yönetilen bireyler arasında yayılmış, yönlendirilmesi yapılmış, ancak kısıtlı, belirli olmayan düşünce kümeleri olarak tanımlanmıştır. Her rejim bir ideoloji temeline dayanmaktadır. Bu tanım çerçevesinde görüş bildiren sosyal bilimci araştırmacılar ideolojinin toplumsal gerçekliği üzerinde çalışmışlar ve işlevselliğini inceleme altına almışlardır (Kazancı, 2002, s.57).

Paul Ransome, düşüncenin kendisinin pratiğin bir formu olduğunu belirterek “gerçek bir beşeri eylem olarak düşünmenin, ev yapmaktan veya odun kesmekten aşağı kalır bir yanı yoktur. Aslında insanın her eylemi, düşünsel ve kassal çabanın bileşimini zorunlu olarak içerir.” (Ransome, 2011, s.156).

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, insan davranışlarını ve doğasını belirleme üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya imkân tanıyan bir tekniktir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenbilir bir teknik olarak tanımlanır (Kılıç vd. 2013, s.240). Milliyetçi kesimin, Türk ırkını önceleyen ve dini değerlere de önem veren düşünceleri yansıtan Ortadoğu gazetesi, Hükümet yanlısı Yeni Şafak gazetesi, Laikliği önceleyen ve ulusal değerlere (Atatürk ilke ve inkılapları gibi) önem veren düşünceleri yansıtan Cumhuriyet gazetesi, Kürt ırkını önceleyen ve sol değerlere önem veren düşünceleri yansıtan Özgür Gündem gazetesi ve ana akım medyadan Hürriyet gazetelerinden veri toplanarak içerik analizi ile değerlendirilmiştir. İçerik analizi tekniği genelde kamusal iletişime ait söylemlerin çözümlenmesinde kullanılır. Bu yöntem bir takım nitel ve nicel göstergelerden hareketle, içerikten elde edilen bilgilerin ötesinde bazı sonuçlara ulaşmayı amaçlamaktadır. Mantıksal bir biçimde tümdengelim, eşdeyişle çıkarım sayesinde, içeriklerde gözlenen sonuçlardan, yani metindeki göstergelerden hareketle, doğrudan gözlemlenemeyen etkenlere yorum getirmeye ilişkin bilgiler elde etmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmada seçilen evren siyasal iletişim, ideoloji ve dil alanlarıdır. Bu bağlamda dil ve ideoloji ile ilgili literatür taranmış ve bu alanların ideolojik dil ile ilgisi yazılı basından örneklemler olarak seçilen gazeteler incelenerek kurulmuştur. 7 Haziran 2015 seçimleri öncesi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Meclis'te grubu bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli, Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş'ın medyadaki temsili araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Cumhuriyet, Yeni şafak, Ortadoğu, Özgür Gündem ve ana akım medyadan Hürriyet yazılı medyadaki örneklemleri oluşturmaktadır. Araştırmada yazılı basından gazetelerin seçilmesinin nedeni, siyasal iletişimde en fazla ideolojik dilin kullanım alanı olmasıdır. Seçilen gazetelerin sıralaması rastgele yapılmış olup belirli ideolojik grupları temsil etmesine dikkat edilmiştir. Örnekleme tekniğinde seçilecek olan ölçütler çok net olarak belirlenmiş ve tanımlanmıştır.

Özellikle haber dilinde olması gereken durum olarak kabul edilen objektif sunuş tarzını çarpıtan ideolojik vurguların açığa çıkarılması konusunda 07 Nisan 2015 ile 06 Haziran 2015 tarihleri arasındaki yazılı basın manşetleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucu yazılı basında ne tür ideolojik söylemlerin kullanıldığı ortaya konulmuştur. Bunların yapılması aşamasında, siyasal iletişim, ideoloji ve dil ile ilgili yerli ve yabancı literatür taranmıştır. Ayrıca yazılı basından farklı ideolojileri temsil eden gazeteler seçilerek bunların manşetleri incelenmiş ve bu gazetelerde yer alan ideolojik dil kullanılarak yazılmış manşetlerin içerik özümlemesi yapılmış olup, sonuç olarak istatistik veri elde edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada kullanılan içerik analizi; dokümanların, mülakat dökümlerinin ya da kayıtlarının karakterize edilmesi ve karşılaştırılması için kullanılan bir tekniktir. Amacı, katılımcıların görüşlerinin içeriklerini sistematik olarak tanımlamaktır. Bunu yaparken iletişimin belirgin (açık/yazılı) içeriğinin objektif, sistematik ve niceliksel tanımlarını da yapan bir araştırma tekniğidir (Kılıç vd. 2013, s. 244).

Siyasal iletişim ve ideoloji olgusunun incelenmesinde yazılı basından beş gazeteye ait manşetlerin seçilmiş olması bir sınırlılık olarak görölmektedir. Seçilen gazetelerde çeşitli ideolojik grupların yer almasına dikkat edilmiş olmakla birlikte, 2015 yılı genel seçimleri süreci dâhilinde yayınlamış oldukları manşetlerin incelenmiş olması bu araştırmayı sınırlandırmaktadır.

Devlet ve parti yöneticileri tabloda aşağıdaki biçimde kodlanmışlardır.

Cumhuriyet, Yeni Şafak, Ortadoğu, Özgür Gündem ve Hürriyet gazetelerinin, 07.04.2015 ile 06.06.2015 tarihleri arasında 7 Haziran 2015 Genel Seçim sürecinde Cumhurbaşkanı ve siyasi parti liderleri hakkında kullandıkları manşetlerin incelenmesi sonunda; 07-30.04.2015 tarihleri arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın %37,8 (n=14), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun %27,0 (n=10), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun %16,2 (n=6), Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin %5,4 (n=2) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş'ın %13,5 (n=5) oranlarında haber konusu yapıldıkları görülmüştür. 01-31.05.2015 tarihleri arasında ise; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan %51,3 (n=19), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu %8,1 (n=3), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu %13,5 (n=5), Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli %8,1 (n=3) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş %18,9 (n=7) oranlarında haber konusu yapılmışlardır. Devamı olarak 01-06.06.2015 tarihleri arasında kapsayan sürede de; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a %33,3 (n=4), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'na %16,6 (n=2), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'na %16,6 (n=2), Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'ye %25,0 (n=3) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş'a %8,3 (n=1) oranlarında yer verilmiştir. Cumhuriyet gazetesi manşet haberlerinin hepsi seçimle doğrudan ya da dolaylı ilgili olan siyasi türden haberlerdir. Demokrasi, emekliler, dış ticaret, 23 Nisan, seçim sandıkları konuları gazetenin belirgin manşetleridir. Bu manşetler hükümet ve Cumhurbaşkanı ile irtibatlandırılmaya çalışılmıştır. Terör konusu hemen hemen her gün hükümet ve Cumhurbaşkanı ile ideolojik dil kullanılarak irtibatlandırılmış ve toplum ile siyasal iletişim kurulmaya çalışılmıştır.

Hükümet yanlısı olarak değerlendirilen Yeni Şafak Gazetesi'nin 07-30.04.2015 tarihleri arasındaki manşetlerinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dan %44,7 (n=17), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'ndan %39,4 (n=15), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'ndan %2,6 (n=1), Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'den %2,6 (n=1) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş'tan %10,5 (n=4) oranlarında bahsedilmiştir. Ayrıca 19 Nisan 2015 tarihli gazete manşetinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Başkanlık memleket meselesi" manşetinin anahtar kelimelerden Başkanlık sistemi ifadesi ile eşleştiği anlaşılmıştır. 01-31.05.2015 tarihleri arasında aynı gazetede; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip

Erdoğan %49,1 (n=30), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu %47,5 (n=29), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu %3,2 (n=2) oranlarında haber yapılmıştır. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş ile ilgili manşet bulunmamaktadır. Ayrıca 1 Mayıs 2015 tarihli gazete manşetinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Parlamenter sistem çöktü" manşetinin anahtar kelimelerden Parlamenter sistem ifadesi ile eşleştiği anlaşılmıştır. 01-06.06.2015 tarihleri arasında manşetler; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan %42,8 (n=6), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu %35,7 (n=5), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu %14,2 (n=2), Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş %7,1 (n=1) oranlarındadır. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli hakkında manşet yoktur. Ayrıca 6 Haziran 2015 tarihli gazete manşetinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ve Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun bulunduğu çerçeve içerisinde "Ya istikrar ya çöküş" manşetinin anahtar kelimelerden istikrar ifadesi ile eşleştiği anlaşılmıştır. Yeni Şafak gazetesinin manşetlerinde devamlı olarak hükümet ve Cumhurbaşkanı lehine yayınlar yaptığı görülmüştür. İdeolojik dili eleştirel değildir. Siyasal iletişimi bu sayede ılımlı bir şekilde sağlamaya çalışmıştır. Parlamenter sistemin çöktüğü şeklinde manşet atarak başkanlık sistemi lehinde ideolojik yaklaşım göstermiştir.

Milliyetçi kesimin düşüncelerine hitap eden ve destekleyen Ortadoğu Gazetesi'nin 07-30.04.2015 tarihleri arasında çıkan sayılarında manşetler; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan %38,4 (n=15), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu %15,3 (n=6), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu %5,1 (n=2), Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli %41,0 (n=16) oranlarındadır. Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş hakkında manşet atılmamıştır. 01-31.05.2015 tarihleri arasında ise manşetler; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan %28,8 (n=15), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu %3,8 (n=2), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu %7,6 (n=4), Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli %59,6 (n=31) oranlarında verilmiştir. Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş yine sözkonusu tarihler arasında manşet konusu yapılmamıştır. Ayrıca 14 Mayıs 2015 tarihli gazete manşetinde Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli "Başkanlık diktatörlük kapısıdır" manşetinin anahtar kelimelerden Başkanlık sistemi ifadesi ile eşleştiği anlaşılmıştır. 01-06.06.2015 tarihleri

arasında; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Halkların Demokrasi Partisi Selahaddin Demirtaş hakkında manşet bulunmamaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli hakkında %100 (n=6) oranında manşet yapılmıştır. Manşetlerinde milliyetçi kesimin hükümete ve Cumhurbaşkanı'na karşı olan düşüncelerini aktarmaya çalışmıştır.

Bölücü terör örgütü KCK'nın ideolojisine yakınlığı ile bilinen ve kürtçülük düşüncesini savunan Özgür Gündem Gazetesi'nin 07-30.04.2015 tarihleri arasında yayınlanan sayılarında verilen manşetlerde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan %38,0 (n=8), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu %4,7 (n=1), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu %4,7 (n=1) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş %52,3 (n=11) oranlarındadır. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli hakkında manşet bulunmamaktadır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan %43,2 (n=16), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu %10,8 (n=4), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu %2,7 (n=1) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş %43,2 (n=16) olarak 01-31.05.2015 tarihleri arasında manşet yapılmışlardır. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli hakkında manşet bulunmamaktadır. 01-06.06.2015 tarihleri arasında sadece Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan %33,3 (n=2) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş %66,6 (n=4) manşet yapılmışlardır. Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin manşetleri bulunmamaktadır. Manşetlerinde hükümete karşı ideolojik dil kullanmıştır. Kendi siyasi düşüncesini yandaşlarına aktarmaya çalışarak hizmet ettiği siyasi partinin güçlenmesine çalışmaktadır.

Ana akım medyanın gazetelerinden olan Hürriyet Gazetesi 07-30.04.2015 tarihleri arasında; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı %35,2 (n=12), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'nu %32,3 (n=11), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nu %20,5 (n=7), Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'yi %5,8 (n=2) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş'ı %5,8 (n=2) olarak manşete taşımıştır. Bu bulguya ek olarak 01-31.05.2015 tarihleri arasında da; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan %16,4 (n=16), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel

Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu %25,7 (n=25), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu %26,8 (n=26), Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli %18,5 (n=18) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş %12,3 (n=12) oranlarında manşet olmuşlardır. 01-06.06.2015 tarihleri arasında ise; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın %23,8 (n=5), Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun %19,0 (n=4), Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun %23,8 (n=5), Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin %14,2 (n=3) ve Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş'ın %19,0 (n=5) oranlarında manşetlere konu olmuşlardır. Manşetlerinde genellikle her parti liderine yer vermeye çalışarak ılımlı bir imaj yaratmaya çalışmıştır.

Sonuç

Yazılı ve görsel medyanın asıl görevi haberleri tarafsız bir şekilde topluma aktarmaktır. Bu durum habercilik sorumluluğu olarak kabul edilmektedir. Yazılı basın içinde en fazla yer kaplayan gazeteler haberlerini topluma aktarırken iç ve dış faktörlerin etkisiyle haberin nesnellğine ters düşen ifadeler kullanabilmektedirler. Bu nedenle tarafsızlıkları ortadan kalkmaktadır. Makalede incelenen Cumhuriyet, Yeni Şafak, Ortadoğu, Özgür Gündem ve Hürriyet gazetelerinin manşet haberleri 7 Haziran 2015 genel seçimleri öncesi siyasi olayları yansıtma düzeyi açısından incelenmiştir. Gazetelerin içerik çözümlemesi ile incelenmesi doğrultusunda elde edilen veriler karşılaştırıldığında şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Cumhuriyet gazetesi ülkemizin yazarlarına karşı suikast yapılan gazeteleri arasındadır. Yapılan suikastlarda 7 yazar öldürülmüş 1 yazar da felç olmuştur. 7 Mayıs 1924 tarihinden beri günlük olarak yayını sürdürmektedir. Tıraaj olarak 19. Sıradadır. CUMOK (Cumhuriyet Okurları) adıyla okuyucuları tarafından bir sivil toplum hareketi oluşturulmuştur. Günümüzde yayın yönetmeni olarak görev yapan Can Dünder gazetesinin sayfa düzenini ve tasarımını değiştirmiştir. Cumhuriyet gazetesinin seçimlere bir hafta kala AKP'nin daha önceki seçimlerde düşen oyları üzerine hemen CHP'nin kadın kolları üyelerinin CHP'ye küsüp emekli asker beyleri ile birlikte işçi partisinin isim değiştirerek vatan partisi adını alması sonucu Vatan partisine geçmeleri ve CHP'nin özellikle ekonomik temelli yaklaşımlara sahip, kararsız seçmenin oyunu almaya başlayarak oylarını artırması ile devreye girmiş bir gazete özelliği taşıdığı düşünülmektedir. Araştırmamızda, Cumhuriyet gazetesi manşet haberlerinin 37'si Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 15'i Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu, 13'ü Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal

Kılıçdaroğlu, 13'ü Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş ve 8'i Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile ilgili olup hepsi seçimle doğrudan ya da dolaylı siyasi türden haberlerdir. Eleştiri ve iddialara yer verilmiştir. Bu tür haberlerin özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ilgili olduğunu söylemek mümkündür.

Yeni Şafak gazetesi, muhafazakâr ve islamcı kimliği ile tanınan günlük bir gazetedir. Yayın hayatının ilk dönemlerinde İslamcı ve liberal yazarların bir arada bulunmasıyla öne çıkmıştır. Hrant Dink Vakfı tarafından hazırlanan bir rapora göre, Yeni Şafak nefret söylemine en fazla rastlanan ulusal gazeteler arasında yer almıştır. Yeni Şafak gazetesi, ünlü entelektüel Noam Chomsky ile gerçekleştirdikleri röportajın bazı kısımlarının sahte olduğunun anlaşılmasıyla birlikte dünya gündeminde yer almıştır. Makalede Yeni Şafak gazetesi manşet haberlerinin 53'ü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 46'sı Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu, 5'i Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, 1'i Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş ve 5'i Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile ilgili manşetlerdir. Manşetler hükümet yanlısı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ilgilidir.

Ortadoğu gazetesi 1972 yılında yayın hayatına başlamıştır. Günlük olarak yayınlanan siyasi bir gazetedir. Milliyetçi bir yayın çizgisine sahip olup Milliyetçi Hareket Partisi'ne yakın bir gazete olarak bilinmektedir. İdeolojik olarak Milliyetçi ve Ülkücü bir gazetedir. Çalışmamızda, Ortadoğu gazetesi manşet haberlerinin 30'u Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 8'i Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu, 6'sı Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve 53'ü Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile ilgili manşetlerdir. Milliyetçi kesimin düşüncelerini savunan gazete Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'yi desteklemektedir. Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş hakkında hiçbir manşeti bulunmamaktadır.

Özgür Gündem 1992'de günlük olarak yayınlanmaya başlamıştır. 1994 yılında mahkeme kararıyla kapatılmıştır. İlk adı 1990 ve 1992 yılları arasında haftalık yayınlanan Yeni Ülke gazetesidir. Daha sonra Özgür Ülke adını almıştır. 2011 yılında yeniden yayın hayatına başlamıştır. Makalemizde, Özgür Gündem gazetesi manşet haberlerinin 26'sı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 5'i Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu, 2'si Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve 67'si Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş ile ilgili manşetlerdir. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile ilgili hiçbir manşet bulunmamaktadır. Kürt

ırkını önceleyen ve sol değerlere önem veren Halkların Demokrasi Partisi'ni desteklemektedir.

Hürriyet gazetesi 1948 tarihinde Sedat Simavi tarafından kurulmuştur. Günümüzde Doğan Yayın Holding bünyesinde bulunmaktadır. Çalışmamızda Hürriyet gazetesi manşet haberlerinin 33'ü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 40'ı Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu, 38'i Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, 23'ü Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli ve 18'i Halkların Demokrasi Partisi Eşbaşkanı Selahaddin Demirtaş ile ilgili manşetlerdir.

Cumhuriyet, Yeni Şafak, Ortadoğu, Özgür Gündem ve Hürriyet gazetelerinde kullanılan manşetler, haberlerin ana temasını yansıtmaktadırlar. Manşetlerde seçilen cümlelerde ve sözcüklerde okuyucu ilk bakışta olayın içine oturtulduğu çerçeveye karşılaşmaktadır. Sözkonusu gazetelerde yer alan manşetlerin çoğunluğunun olay ve katılan siyasal iletişim aktörlerinin açıklamalarından yapılan alıntılardan oluştuğu belirlenmiştir. Kullanılan manşetler olayın özetini vermektedir. Beş gazete de, manşet girişlerini, başlangıç kısmında veya ayrı paragraflar biçiminde spotlar halinde vermiştir. Bu girişler ana metnin içinde yer alan önemli bilgileri içermektedir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a ve Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'na ilişkin Yeni Şafak gazetesi dışında Cumhuriyet, Ortadoğu, Özgür Gündem ve Hürriyet gazetelerinde kullanılan manşetlerin en göze çarpan özelliğinin AKP ve Recep Tayyip Erdoğan karşıtlığı olmasıdır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu, Yeni Şafak gazetesinin 19 Nisan, 1 Mayıs ve 6 Haziran sayılarında başkanlık sistemine ve istikrarın gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli, Ortadoğu gazetesinin 14 Mayıs 2015 tarihli sayısında başkanlık sisteminin diktatörlük olduğunu belirterek Cumhurbaşkanı'nın ve Başbakanın ideolojik görüşlerine aykırı bir görüş yansıtmıştır.

Kaynaklar

Aksan, D. (1998), *Her yönüyle dil*. Ankara: Atatürk Kültür ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aydın, M. (2011). *Güncel kültürde temel kavramlar*. İstanbul: Açılım Kitap.

- Aziz, A. (2006). *Siyasal iletişim*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bennet, E.A. (2006), *Jung aslında ne dedi?* İstanbul: Say Yayınları.
- Bıçakçı, İ. (2002), *İletişim ve halkla ilişkiler*. İstanbul: Media Cat.
- Çoban, B. ve Özarlan, Z. (2015). *Söylem ve ideoloji*. İstanbul: Su Yayınları.
- Çakır, A. (2014). *Söylem analizi ne demek istiyorsun?* Konya: Palet Yayınları.
- Çavdar, T. (2007). *Türkiye'nin yüzyılına romanın tanıklığı*. İstanbul: Yazılama Yayınevi.
- Devran, Y. (2004). *Siyasal kampanya yönetimi*. İstanbul: Odak İletişim.
- Dijk, T. A. (1988) *News analysis*, New Jersey: Lawrance Earlbaum Associates Publication.
- Dökmen, Ü.(2002), *İletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ, ve Alemdar, K. (1990), *İletişim ve toplum*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Ergül, H. (2005). *Televizyonda haberin magazinleşmesi* (2. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Günay, V. D. (2013). *Söylem çözümlemesi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- İnuğur, M. N. (2002). *Basın ve yayın tarihi* (5. Baskı). İstanbul: Der Yayınları.
- İşliyen, M. (2010). *Yerel basında ideolojik söylem*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kazancı, M. (2002). Althusser, ideoloji ve iletişimin dayanılmaz ağırlığı. *A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 57 (1), 55-87.
- Kılıç, Ç. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Büyüköztürk, Ş. ve Demirel, F. (2008). İlköğretim ikinci kademe ve lise öğrencilerinin ders ve sınıf düzeylerine göre öğrenme stratejileri ve güdülenme düzeylerinin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2(1), 29.10.2015 tarihinde <http://www.insanbilimleri.com> adresinden erişilmiştir.
- Mardin, Ş. (1986). *Din ve ideoloji*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Oktay, M. (2002). *Politikada halkla ilişkiler*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Okumuş, A. (2007). Pazarlama anlayışında siyasal pazarlamanın yeri ve pazar konumlarına göre siyasi partilerin stratejik analizi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 157-172.
- Meadow, R. G.(1980), *Politics as communication*. NJ: Ablex.

- Oskay, Ü. (2000). *Kitle iletişiminin kültürel işlevleri*. İstanbul: Der Yayınevi. Oskay, Ü. (2001), *İletişimin A B C'si*. İstanbul: Der Yayınları.
- Öksüz, O. ve Yıldız, E. T. (2004). *Siyasal iletişimde internet kullanımı: Türkiye ve ABD'deki siyasi partilerin web sitelerinin karşılaştırmalı analizi*. 2nd. International Symposium Communication in the Millenium: A Dialogue Between Turkish and American Scholars'da sunulmuş bildiri. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Özer, Ö. (2011). *Haber söylem ideoloji*. Konya: L-T Literatürk.
- Özsoy, O. (1998). *Geçmişten günümüze yöntem ve uygulamalarıyla propaganda ve kamuoyu oluşturma*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Özsoy, Ş. (2009). *Başkanlı Parlamenter Sistem: Cumhurbaşkanının halk tarafından seçildiği parlamenter hükümet modeli ve Türkiye için tavsiye edilebilirliği*. İstanbul: On İki Levha Yayınları.
- Ransome, P. ve Gramsci, A. (2011). *Yeni bir giriş*, Çev. Ali İhsan Başgöl, Ankara: Dipnot Yayınları.
- Sağlamtimur, Z. Ö. (2012), Siyasal lider imajları: Gerçekliğin yeniden üretilmesi. 29.10.2015 tarihinde http://www.siyasaliletisim.org/index.php?option=com_content&view=article&id=747 adresinden erişilmiştir.
- Selçuk, A. ve Şeker, M. (2012). *Danıştay saldırısı haberlerinde söylem ve ideoloji*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sözen, E. (2014). *Söylem*. Ankara: Birleşik Yayınları.
- Thompsoni J. B. (2013). *İdeoloji ve modern kültür: Kitle iletişim çağında eleştirel toplum kuramı*. Çev. İdil Çetin, Ankara: Dipnot Yayınları.
- Tokgöz, O. (2010). *Seçimler siyasal reklamlar ve siyasal iletişim*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uztuğ, F. (2004). *Siyasal iletişim yönetimi*. İstanbul: Mediacat Yayınları.
- Yavaşgel, E. (2004). *Siyasal iletişim kavramlar ve ardındakiler*. İstanbul: Ebabil Yayıncılık.